

PERIODNI SUSTAV ELEMENATA

17   18

1

1	2											17	18				
1 H 1.00797	2 He 4.0026											1 H 1.00797	2 He 4.0026				
3 Li 6.939	4 Be 9.0122											9 F 18.9984	10 Ne 20.183				
11 Na 22.9898	12 Mg 24.312											15 P 30.9738	16 S 32.064	17 Cl 35.453	18 Ar 39.948		
19 K 39.102	20 Ca 40.08	21 Sc 44.956	22 Ti 47.90	23 V 50.942	24 Cr 51.996	25 Mn 54.9380	26 Fe 55.847	27 Co 58.9332	28 Ni 58.71	29 Cu 63.54	30 Zn 65.37	31 Ga 69.72	32 Ge 72.59	33 As 74.9216	34 Se 78.96	35 Br 79.909	36 Kr 83.80
37 Rb 85.47	38 Sr 87.62	39 Y 88.905	40 Zr 91.22	41 Nb 92.906	42 Mo 95.94	43 Tc (99)	44 Ru 101.07	45 Rh 102.905	46 Pd 106.4	47 Ag 107.870	48 Cd 112.40	49 In 114.82	50 Sn 118.69	51 Sb 121.75	52 Te 127.60	53 I 126.904	54 Xe 131.30
55 Cs 132.905	56 Ba 137.34	*57 La 138.91	72 Hf 178.49	73 Ta 180.948	74 W 183.85	75 Re 186.2	76 Os 190.2	77 Ir 192.2	78 Pt 195.09	79 Au 196.967	80 Hg 200.59	81 Tl 204.37	82 Pb 207.19	83 Bi 208.980	84 Po (210)	85 At (210)	86 Rn (222)
87 Fr (223)	88 Ra (226)	+89 Ac (227)	104 Rf (261)	105 Db (262)	106 Sg (266)	107 Bh (262)	108 Hs (265)	109 Mt (266)	110 ? (271)	111 ? (272)	112 ? (277)						

Lantanidi

58 Ce 140.12	59 Pr 140.907	60 Nd 144.24	61 Pm (147)	62 Sm 150.35	63 Eu 151.96	64 Gd 157.25	65 Tb 158.924	66 Dy 162.50	67 Ho 164.930	68 Er 167.26	69 Tm 168.934	70 Yb 173.04	71 Lu 174.97
---------------------------	----------------------------	---------------------------	--------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------	----------------------------	---------------------------	----------------------------	---------------------------	----------------------------	---------------------------	---------------------------

Aktinidi

90 Th 232.038	91 Pa (231)	92 U 238.03	93 Np (237)	94 Pu (242)	95 Am (243)	96 Cm (247)	97 Bk (247)	98 Cf (249)	99 Es (254)	100 Fm (253)	101 Md (256)	102 No (256)	103 Lr (257)
----------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------

	ostv	max
<p>1. Ana i Martina slagale su posuđe u kemijskom kabinetu. Profesorica je zamolila Martinu da klorovodičnu kiselinu prelije u dvije manje bočice. Martina je obukla kutu, stavila zaštitne naočale i rukavice te preko staklenog lijevka prelila kiselinu. Pri odlaganju lijevka Martina je kapnula Ani kiselinu na ruku. Što je Ana trebala prvo učiniti? (Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.)</p> <p>A Obrisati ruku krpom.</p> <p>B Isprati ruku pod mlazom vode.</p> <p>C Isprati ruku vodenom otopinom natrijeva hidrogenkarbonata (sode bikarbone).</p> <p>D Obrisati ruku i namazati kremom protiv opekotina.</p>	/1	1
<p>2. Tvarima navedenim u lijevom stupcu pridruži slova ispred njihovih karakterističnih svojstava navedenih u desnom stupcu (moguć je veći broj ispravnih odgovora):</p> <p>bakar _____ A ima veću gustoću od vode</p> <p>pitka voda _____ B vodi električnu struju</p> <p>sumpor _____ C pri sobnoj temperaturi je tekućina</p> <p>ulje _____ D zagrijavanjem plamenom plinskog plamenika može se rastaliti</p>	/3,5	3,5
<p>3. Okićena jelka u dnevnoj sobi svjetluca u sumraku. Na stolu u svijećnjaku gore parafinske svijeće. Marta drži zapaljenu prskalicu. Iz kuhinje dopire miris tijesta koje se diže. Majka će peći orahnjaču. Marta gasi svijeće, a dnevnom sobom širi se specifični miris parafina. Odlazi majci pomoći mljeti orahe.</p> <p>a) Koje su se fizikalne promjene dogodile nakon gašenja parafinskih svjećica te širenjem specifičnog mirisa dnevnom sobom?</p> <p>_____</p> <p>b) Nabroji kemijske promjene iz teksta.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	/3 /2	5

UKUPNO BODOVA NA STRANICI 1:

9,5

- 4.** U leguri koja se često koristi za izradu nakita omjer masa zlata i paladija je 1:4. Izračunaj mase zlata i paladija u nakitu mase 52,4 grama.

Račun:

$$m(\text{zlato}) = \text{_____ g} \quad m(\text{paladij}) = \text{_____ g}$$

_____/2

	2
--	---

- 5.** Dora je za rođendan dobila zlatnu narukvicu. Na grupi iz kemije izmjerila je da je njezina masa 62,54 grama, a obujam 4 cm³. Odredi je li narukvica od 18-karatnog ili 14-karatnog zlata. 18-karatno zlato sadrži 75 % čistog zlata, a 14-karatno 58,33 %. Ostalo je srebro. Gustoća zlata je 19 300 kg /m³, a srebra 10 500 kg /m³.

Račun:

Narukvica je od _____.

_____/4

	4
--	---

- 6.** U tarioniku je izmiješano cinka u prahu i sumpora. Smjesa je u obliku hrpice stavljena na keramičku pločicu. Užarenom željeznom žicom dotaknuta je smjesa cinka i sumpora. Za svaku od sljedećih tvrdnji **zaokruži T** (ako smatraš da je tvrdnja točna) **ili N** (ako je tvrdnja netočna).

- a) Nakon što je užarenom željeznom žicom dotaknuta smjesa cinka i sumpora pojavila se svjetlost i obilje dima. T   N
- b) Na keramičkoj pločici došlo je do kemijske promjene. T   N
- c) Tvari u ovoj reakciji su cink, sumpor i cinkov sulfid. T   N
- d) Sve tvari u ovoj reakciji su kemijski spojevi. T   N

_____/4

	4
--	---

UKUPNO BODOVA NA STRANICI 2:

	10
--	----

7. Koje tvari možemo dodati u sok crvenog kupusa, a da se pri tom ne promijeni njegova boja? (Zaokruži slova ispred **točnih** odgovora.)

A sode bikarbone

B natrijeva klorida

C šećera

D limunske kiseline

/2

2

8. Vozeći se barkom ovog ljeta, stigli smo do svjetionika u uvali na Koločepu. Ana je prva skočila s barke na obalu, prihvatila konop te ga zategla oko željeznog stupčića. Otac je bacao sidro, a Ana je zagledala stupčić i čudila se. Prošlog ljeta bio je srebrnosiv i gladak, a sad je hrapav i crvenosmeđ. Pitala se što mu se dogodilo. Odaberi **točne** tvrdnje i zaokruži slova ispred njih.

A U doticaju s vodom i zrakom željezo hrđa.

B Hrđa nije topljiva u vodovodnoj vodi.

C Željezo je topljivo u slanoj vodi.

D Željezni stupčić brže hrđa uz morsku, nego uz riječnu obalu.

/3

3

9. Za pripremu otopina potrebna je otopljena tvar i otapalo. Otopine mogu biti i čvrste, primjerice legura. Upiši u tablicu otapala u zadanim otopinama.

otopina	otapalo
jodna tinktura	
mjed	
fiziološka otopina	
0,5 mL ulja i 5 mL alkohola	

/4

4

UKUPNO BODOVA NA STRANICI 3:

9

- 10.** Gustoća vodene otopine solne kiseline iznosi $1,183 \text{ g/cm}^3$. Maseni udio klorovodika u takvoj otopini je 36,6 %. Kolika je masa klorovodika otopljenog u 500 mL takve otopine, iskazana u kilogramima?

Račun:

$$m(\text{klorovodik}) = \text{_____ kg}$$

_____/2

	2
--	---

- 11.** Jutro je, a vodoinstalateri su zbog popravka zatvorili vodu. Maja je silno željela popiti čaj. U smočnici je našla samo mineralnu vodu, malo je ulila u lončić te stavila na štednjak da se ugrije.

a) Tek ulivena mineralna voda u lončiću je (zaokruži slova ispred **točnih** tvrdnji):

- A homogena smjesa.
- B heterogena smjesa.
- C tvrda voda.

_____/1

b) Maja je slagala knjige u torbu te zaboravila da se mineralna voda kuha. Prokuhavanjem mineralne vode u lončiću (zaokruži slova ispred **netočnih** tvrdnji):

- A povećava se količina otopljenog zraka.
- B smanjuje se količina otopljenog ugljikova dioksida.
- C dobiva se kemijski čista voda.
- D taloži se vapnenac.

_____/2

	3
--	---

- 12.** Poredaj po porastu gustoće slijedeće "vode":

- a) hladna riječna voda
- b) topla morska voda
- c) topla riječna voda
- d) hladna morska voda

_____

_____

_____/1,5

	1,5
--	-----

UKUPNO BODOVA NA STRANICI 4:

	6,5
--	-----

- 13.** Tijekom rješavanja zadatka koristi podatke iz tablice topljivosti litijeva sulfata pri različitim temperaturama (iskazane masom otopljene soli u 100 grama vode).

$t / ^\circ\text{C}$	10	20	30	40	50	60	80
m (litijev sulfat) / g	35	32	30	29	28	27	26

U epruveti je pripravljena zasićena vodena otopina litijeva sulfata pri sobnoj temperaturi. Zatim je epruveta polako zagrijavana u vrućoj vodi do $80\text{ }^\circ\text{C}$. Tijekom zagrijavanja epruvete (zaokruži slovo ispred **točnog** odgovora):

- A nije zamijećena promjena
- B zamijećeno je povećanje količine taloga u epruveti
- C zamijećeno je smanjenje količine taloga u epruveti
- D došlo je do promjene boje u otopini

/1

1

- 14.** Za pripremu otopine masenog udjela 0,2 treba otopiti (zaokruži slovo ispred **ispravnog** odgovora):

- A 0,2 g tvari u 1000 g otapala
- B 2 g tvari u 100 g otopine
- C 2 g tvari u 100 g otapala
- D 0,2 g tvari u 100 g otopine
- E 2 g tvari u 8 g otapala

/2

2

- 15.** Iva se vraćala iz škole, a kiša je nemilice pljuštala. Došla je kući posve mokra, utrčala je u kupaonicu i počela se presvlačiti. Bosim nogama stala je na keramičke pločice i brr... sva se stresla od hladnoće. Brzo je zakoračila na pamučnu prostirku i odmah je osjetila toplinu pod nogama. Objasni zašto je Iva na keramičkim pločicama osjetila hladnoću?

_____

_____

/2

2

UKUPNO BODOVA NA STRANICI 5:

5

16. Od ponuđenih tvrdnji o kemijskim elementima odaberi netočne (zaokruži slova ispred **netočnih** tvrdnji):

- A** Najzastupljeniji elementi u sastavu Zemljine kore su aluminij i željezo.
- B** Svi prirodni elementi postoje samo kao smjesa dvaju ili više izotopa.
- C** Izotopi nekog elementa imaju jednaka kemijska i fizikalna svojstva.
- D** U periodnom sustavu elemenata elementi iste skupine imaju slična kemijska svojstva.

_____/3

	3
--	---

17. Promjer atoma kalcija je 0,40 nanometara. Zamisli atome kalcija kao kuglice složene jednu do druge u niz. Koliko kuglica takvog promjera stane u niz duljine 1 m?

Račun:

$$N(\text{kuglica}) = \underline{\hspace{2cm}}$$

_____/1

	1
--	---

18. a) Napiši kemijske simbole sljedećih elemenata:

Kemijski element	Simbol
Bakar	
Cink	
Željezo	
Zlato	

_____/4

b) Navedene elemente poredaj **po porastu** relativne atomske mase.

_____

_____/1

	5
--	---

UKUPNO BODOVA NA STRANICI 6:

	9
--	---

19. Izotopi su atomi istog kemijskog elementa s različitim brojem neutrona u jezgri. Od ponuđenih tvrdnji o izotopima odaberi netočnu (zaokruži slovo ispred **netočne** tvrdnje):

- A Najzastupljeniji izotop vodika u prirodi je procij.
- B U relativnoj atomskoj masi vodika navedenoj u periodnom sustavu elemenata sudjeluje samo procij.
- C U prirodi je najzastupljeniji izotop ugljika sa 6 neutrona u jezgri.
- D Neki elementi imaju znatno više od tri izotopa.
- E Izotopi nekih elemenata upotrebljavaju se u medicini za dijagnostiku i liječenje.

/1

1

1. stranica

+

2. stranica

+

3. stranica

+

4. stranica

+

5. stranica

+

6. stranica

+

7. stranica

=

ukupni bodovi

	50
--	----

UKUPNO BODOVA NA STRANICI 7:

1